

K M. A. P. přidružena jest celá rada ústavů, zejména svaz pro výzkum a zkoušení technicky důležitých látek a konstrukcí a ústav pro stavbu měst, jakož i komisi a poradních sborů, na př. komise normalizační, komise pro přípravu nového stavebního řádu, poradní sbor pro reformu veřejné správy, dále zvláštní Jednota přátel M. A. P., ve formě spolku. M. A. P. vydává věstník a ročenku a celou řadu odborných publikací.

O založení, organizaci a úkolech M. A. P. podává podrobnější informaci zpráva výboru (tisk 2264), řeč zpravodaje poslance dra. Uhlíře v N. S. (sten. prot. str. 3405 sl.), dále první ročenka vydaná roku 1924.

Václav Joachim.

Akcese.

A. (accession, accretion) v právu mezinárodním je zvláštní způsob nabytí území státem, jedná-li se o přírůstek území způsobený přírodními silami anebo o přírůstek umělý. T. zv. a. p ř i r o z e n á může nastati tím, 1. že se území státní zvětší naplaveninou (alluvion) na břehu mořském, jezerním nebo říčním, 2. že se ve vodách pobřežních objeví nový ostrov nebo poloostrov, 3. že se změní tok řeky, která dělí území dvou států, 4. že se část pevniny následkem vlivů vulkanických odtrhne od pevniny státu jednoho a spojí s pevninou státu jiného (avulsion).

A. u m ě l á nastává na př. umělým rozšířením nábreží stavbou hrází nebo vysušením a odvodněním pobřeží (Holandsko). Myslí se tu jen na břeh mořský, nikoli říční. Při řekách hraničních vyžadují takové úpravy pravidelně dohody mezi zúčastněnými státy; podle ustálené praxe mezinárodní nemůže žádný z obou států pobřežních prováděti na břehu hraniční řeky takových staveb nebo změn územních, které by mohly změnit tok vody v neprospěch státu druhého.

A. je pravidelně nabývacím způsobem originárním (vždy, jedná-li se o břeh mořský — sporno, zdali i při avulsi), výjimečně způsobem derivativním, když se totiž nabytí území děje se souhlasem státu pozbyvajícího.

Pro Československou republiku jako stát kontinentální bez mořského břehu má praktický význam změna říčního toku. Obecně se uznává, že při změně, která pozůstává jen v tom, že tok řeky se převálí k jednomu břehu, nabývá stát ovládající břeh druhý

územního přírůstku takto povstaleho. Obtíže však působí, není-li jasné normy smluvní, případ, kdy řeka hraniční opustí vůbec staré koryto a zvolí nové. Jest otázkou, mění-li se v takovém případě státní hranice a nabývá-li po př. stát území, které dříve bylo za řekou a patřilo druhému státu pobřežnímu a nyní, po změně toku řeky, se objevilo před řekou. Je možno hájiti mínění, že stará hranice státní zůstává nezměněna a nový tok řeky že se nalézá na území druhého státu, jenž tudíž ovládá oba břehy. Tento systém byl přijat pro řeku Mississippi ve Spojených státech severoamerických. Anebo je možno řešení takové, že hranici zůstává tok řeky i tehdy, když změnilo se koryto řeky. Zde je tedy hranice státní měnivá a závisí jen od toku řeky (t. zv. Talweg). Důsledně nabývá a-i jeden stát území, kterého druhý stát následkem změny toku řeky pozbyl. Toto řešení bylo přijato v různých smlouvách. Tak zejména ve hraniční smlouvě, uzavřené mezi republikou Československou a Rakouskem v Praze dne 10. III. 1921 (viz oddíl VII.) ohledně řeky Dyje. Za změnu toku prohlašuje tato smlouva jen změnu způsobenou vlivy přírodními nebo dohodou obou států. Většinou se uznává, že první způsob řešení (změna toku řeky nemění státních hranic) jest přijati všude tam, kde není smlouvy ve prospěch způsobu druhého. Delimitační komise zřízené mírovými smlouvami z 1919 a 1920 obdržely čl. 30. mír. smlouvy versailleské, saint-germainské i trianonské právo svobodného rozhodnutí mezi jedním nebo druhým systémem v každém jednotlivém případě; komise tyto mohly totiž rozhodnouti, že hranice státní určená v té které mírové smlouvě tokem vody bude se měnit podle změn toku anebo že bude fixována trvale polohou toku v době nabytí působnosti té které mírové smlouvy.

Rozumí se, že o a. nemůže býti řeči tam, kde vzniká jakýmkoli způsobem nový kus země ve vodách národních, které jsou již součástí státní oblasti (území v širším slova smyslu).

Literatura.

Fauchille: *Traité de droit international public*, Paris 1925, I. svazek, 2. část, str. 670 sl. Strupp: *Wörterbuch des Völkerrechts*, článek Gebietserwerb, 1924. Oppenheim: *International law*, 3. vyd., 1920, str. 390 sl.

Antonín Hobza.

Akcese ke smlouvě

viz Smlouvy mezinárodní.